SVERIGES RIKSDAG

Kommittémotion M

Motion till riksdagen 2026/27:2979

av Edward Riedl m.fl. (M)

Långsiktigt ansvarstagande av skattebetalarnas pengar

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en tydligare målstyrning av den ekonomiska politiken och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att etablera en försiktighetsprincip för beräkning av skattejusteringars effekt på de offentliga finanserna och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bidra till en god resursanvändning av offentliga medel genom förbättrad granskning och utvärdering som nyttjar modern teknik och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett transparensregister för att säkra transparens kring offentliga stöd till företag och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett krav på stödprospekt för vissa större statliga företagsstöd och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetsgivaravgiften bör redovisas i deklarationen samt hur mycket av den som utgör skatt och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att införa ett jobbavdrag för att förenkla skattesystemet och tillkännager detta för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra informationsinsatser för att öka förståelsen för hur det förstärkta jobbskatteavdraget för äldre kan stärka äldres ekonomi och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det lättare att beviljas skuldsanering, höja intjänandemöjligheter och sänka betalningstiden och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avräkningsordningen bör ändras på konsumentfordran och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Kronofogdemyndigheten bör ges ett proaktivt uppdrag för att identifiera och stötta personer med långvarig överskuldsättning och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hastigheten i kedjan från ursprungsbetalning till Kronofogdemyndigheten bör ses över och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Varsamhet med skattebetalarnas pengar

Varje skattekrona ska användas effektivt för att hålla skatterna låga och säkra välfärdens kvalitet och tillgänglighet. Har vi kontroll över våra offentliga medel bidrar det till långsiktigt till kvalitet och att människor har tillgång till välfärdstjänster när man behöver dem. För att vi ska vara rustade för att ta oss an framtidens utmaningar krävs att befintliga uppgifter kan skötas mer effektivt. Effektiviseringen av offentlig sektor behöver öka så att vi får mer välfärd och trygghet för varje investerad skattekrona.

För att komma tillrätta med den låga svenska tillväxttakten och de stora investeringsbehoven behöver styrningen av den ekonomiska politiken förbättras. Därför bör den ekonomiska politiken ha en tydligare målstyrning. Med en målstyrd politik blir det tydligare för allmänheten vart politiken är på väg och det blir lättare att hålla politiken ansvarig för utvecklingen, vilket i sin tur kan stärka förtroendet för de politiska processerna. En sådan målstyrning bör följas upp av experter.

Det finanspolitiska ramverket tjänar Sverige väl. Det är bra att kostnadsbedömningar i statsbudgeten görs statiskt då det minskar risken för att positiva effekter överskattas. På ett område kvarstår dock möjligheten att budgetera för optimistiska

skatteförändringar. I prövande tider är det viktigt att motverka att skattehöjningar långsiktigt underminerar statsbudgeten. Därför bör en försiktighetsprincip etableras där både dynamisk och statisk beräkning genomförs vid skattejusteringar och att den minst gynnsamma bedömningen ska användas vid bedömningen av effekten på de offentliga finanserna.

Modern teknik, exempelvis artificiell intelligens, skapar nya möjligheter att granska utgifter hos statliga myndigheter, kommuner och regioner. Statskontoret eller annan lämplig myndighet bör ges i uppdrag att genomföra granskningar av myndigheternas utgifter med hjälp av modern teknik. Metodstöd bör utvecklas för att stötta kommuner och regioner att göra detsamma. Slutligen måste kommuner, likt företag, ha en oberoende ekonomisk revision. Möjligheten att införa en effektivitetsrevision, liknande Riksrevisionens, bör också prövas.

Ökad insyn av statliga stöd

Alla företag som ansöker om större statliga stöd – exempelvis subventioner, lån eller kreditgarantier – ska behöva lämna ett så kallat stödprospekt. Prospektet bör utformas enligt liknande principer som de som lämnas av börsnoterade bolag. Det skapar transparens för medborgarna och stärker demokratin. Den exakta omfattningen av prospektet behöver utredas närmare, men det bör bland annat innehålla information om ledning och ägare, finansiell information om bolaget, strategi, riskfaktorer och mål samt antaganden kring resultat och konsekvensanalys av stödets bidrag till verksamheten. Väsentliga förändringar av dessa förhållanden bör rapporteras till ansvarig myndighet så länge stöd nyttjas. Mot bakgrund av den omfattning av statliga medel och stöd som tillfaller privata företag är det befogat att liknande krav på öppenhet och ansvar som råder för börsnoterade bolag även gäller för företag som tar emot större statliga stöd.

Det finns ingen enskild officiell databas eller register där alla offentliga stöd till företag finns samlade och som är sökbar för medborgare. Det är rimligt att skattebetalarna, som finansierar stöden, också har tillgång till en lättillgänglig översyn av hur skattemedel stöttar och finansierar olika företag, och i vilket syfte. Ett införande av ett transparensregister för olika offentliga stöd för företag för att säkra transparens kring offentliga eller statliga företagsstöd skulle bidra till att stärka insynen kring vad staten beviljar till olika företag. De olika myndigheter som beviljar företagsfrämjande stöd får i uppdrag att rapportera in uppgifterna till den myndighet som kommer ansvara för transparensregistret. Införandet av ett transparensregister behöver utredas, dels för

att se över vilka avgränsningar som behöver göra, vilka stödgivande myndigheter som ska omfattas och vilken myndighet som ska upprätta och ansvara för registret.

Ett transparent och enkelt skattesystem

Det ska löna sig att arbeta. Genom jobbskatteavdragen påbörjades ett långsiktigt arbete med att sänka inkomstskatterna. Sedan det första jobbskatteavdraget infördes 2007 har det förstärkts åtta gånger till och med 2025. För en familj med två arbetande vuxna kan reformerna innebära nästan 100 000 kronor per år i sänkt skatt på arbete.

Arbetet är dock bara påbörjat. Sverige har fortfarande hög skatt på arbete jämfört med andra länder. Det är viktigt att få ner den genomsnittliga skattenivån och särskilt skatten på låga inkomster för att motverka utanförskap och stärka ekonomins förmåga att växa.

För att människor ska kunna fatta rationella beslut kring hur och hur mycket de väljer att arbeta är det också viktigt att skattesystemet är begripligt. För inkomstskatter finns det olika avdrag och nedsättningar som tillsammans gör det svårt att förstå hur hög skatten egentligen blir. Därtill tillkommer arbetsgivaravgiften vilket inte redovisas för löntagaren. För att öka förståelsen för hur mycket arbetstagare betalar bör arbetsgivaravgiften redovisas på deklarationen samt tydliggöra hur stor andel som är skatt och andra avgifter.

För att göra det mer lönsamt att arbeta efter pensionsålder finns ett förstärkt jobbskatteavdrag för äldre. Att arbeta efter pensionsåldern ger effekter på både inkomster och pension. För att öka förståelsen hur det förstärka jobbskatteavdraget kan stärka äldres ekonomi bör informationsinsatser övervägas.

Effektivt användande av skattebetalarnas pengar

Sverige står inför betydande investeringar i försvar, rättsväsende och infrastruktur samtidigt som vi behöver stötta Ukraina för Sveriges och Europas säkerhet. Det ekonomiska utrymmet till andra viktiga reformer är därmed begränsat.

Över tid är det bara en växande ekonomi som kan säkerställa en god välfärd och en hög investeringstakt, samtidigt som hårt arbetande svenskar ska känna att deras ansträngning lönar sig. Det är därför viktigt att finansiering av reformer inte motverkar en växande ekonomi. Finansiering bör därför utgå från tre viktiga principer. För det första bör finansieringen inte höja skattetrycket. För det andra bör det inte leda till

minskat antal arbetade timmar i ekonomi och för det tredje bör finansieringen inte leda till ökade kostnader för hårt arbetande svenskar.

Varje år upphandlar offentlig sektor för ungefär 900 miljarder kronor. Dessa offentliga inköp motsvarar närmare 20 procent av BNP. Omfattningen förpliktigar att upphandlingarna fungerar väl och är effektiva. Genom att använda de offentliga utgifterna effektivare och effektivisera offentliga upphandlingar kan resurser frigöras som sedan kan användas för att stärka ekonomin för hårt arbetande svenskar och genomföra nödvändiga reformer.

Ytterligare åtgärder mot överskuldsättning

Överskuldsättning är ett stort problem som drabbar både enskilda individer och samhället i stort. Samtidigt är krediter ett viktigt inslag i vår ekonomi för att kunna fördela kostnader över tid. Krediter behövs för att människor ska kunna tidigarelägga dyrare köp eller över huvud taget möjliggöra vissa köp som hus. Men lagstiftningen gällande krediter behöver fungera bättre än vad den gör idag. Alltför många människor har hamnat i hög skuldsättning som de inte kan ta sig ur. Nästan 450 000 personer finns registrerade i Kronofogdemyndighetens indrivningsdatabas och nästan 100 000 av dessa har varit registrerade i minst 20 år.

För att underlätta att fler individer kan ta sig ur långvarig överskuldsättning bör det bli lättare att beviljas skuldsanering. Om ekonomin förbättras genom personens egna ansträngningar ska skuldsaneringen normalt inte ändras eller upphävas på den grunden. För omprövning ska det då krävas synnerliga skäl. Undantaget kan exempelvis bli aktuellt vid en mycket stor inkomstökning eller illojalt agerande. Därtill bör även betalningstiden kortas.

För att underlätta avbetalning av skulder bör avräkningsordningen ändras. Idag på en konsumentfordran betalas först avgifter och räntor, istället bör en inbetalning först räknas av mot själva kapitalskulden och den vanliga räntan.

Kronofogdemyndigheten bör ges ett mer aktivt uppdrag att identifiera och stötta personer med långvarig överskuldsättning. Samtidigt bör hastigheten i kedjan från ursprungsbetalning till Kronofogdemyndigheten ses över då den idag är relativt snabb med många betalningspåminnelser.

Edward Riedl (M)

Ida Drougge (M) *Linda Frohm (M)*

Hanna Netterberg (M)